

הלכות שַׁפְּת סִימָן שֵׁב

ע עַתָּה קַמִּיב * זָה עַל זָה, (מב) * אַסוּר. * אָבֵל בָּגַד * שֵׁשׁ עָלָיו (מג) לְכַלּוֹף אַסוּר אָפְלוּ
פ הַדִּיּוֹת פָּרַק כֵּב
גִּשְׁט כִּיִּיק * (מד) לְשַׁכְּשְׁבוּ, (מה) דְּזָהוּ כְבוּסוֹ, אֵלָא מְקַנְחוּ בְּסִמְרֻטוֹ בְּהַקֵּל וְלֹא בְדַחֵק, פֶּן יִסְחָט :

באור הלכה

משנה ברורה

במנעל אפלו אסורא ליכא, ועין בבאור הלכה שבארנו דמשמע מדעת הרבה פוסקים דאסורא איכא אפלו בכבוס בעלמא, ואינו מתיר רק בשכשוף בלבד, אף בכלי עין, לכלי עלמא אין בו שום חשש כבוסות. ועין מה שכתבנו לקמה בסעיף קטן נא: (מב) אסור, וחיובא נמי איכא, (סא) רכבוס שקה אף בעורות: (מג) לְכַלּוֹף. אפלו (סג) רק בעלמא: (מד) לְשַׁכְּשְׁבוּ, פריש, שאסור (סג) לתן עליו מים קלל ואפלו מיצטום: (מה) דְּזָהוּ כְבוּסוֹ, רוצה לומר, בגד שריתו

דאורייתא כמו בדם חשאת שם, אבל מדרבנן אסור אף בלא כבוס, ויצא לו זה מקא דמביא הגמרא שם בסוף הסוגיא: דלש רבא, מקור לכבוס מנעל בשבת; אמר לה רב פפא: והא אמר רב חיא בר אשי, זמנין סגיאיני הוי קאמינא קמה דרב ושלשקי לה קאמיני פטיא? שקשוני אין כבוס לא [פן הוא גנרסותו וכן הוא ברירי וראי' שכן משמע מפשטיה הסוגיא]: הדר אוקי רבא אמרתי עלה דרבא: דברים שאמרתו לפניכם טעם הן בקדי. ברם פן אסור: שקשוני סמך כבוס אסור. ומשלוחן זה משמע דסחם כבוס אסור אף בלא כבוס, וגם רבא דסלקא דעתה להתיר לכתחלה, על-פירחה היונו בלא כבוס, דבכסוס אין סקרא להמיר, דסחם מנעל הוא בין רף ובין קשה, וכמו שכתב הלול, וברך

בזוהי אין סברא להתיר כסוס לכלי עלמא, ורבא היה אויל לטעמה דאמר לעיל דבכוס בלא כסוס לאו כלום הוא וסבר דמתיר לנגמרי, וכמו דאמר שם מעקרא שקשוני אין כסוס לא, וכמשמע דאינו אסור אלא בכסוס, ואמר לו רב פפא, דהא תזנין רבך לא התיר פי אם שקשוני בעלמא שאינו נוגע גיירי קלל לכבוס, וכדאיתא במשנה: ונותן עליו טים עד שתכלה, אבל כבוס בנדים משמע דאסור על-כ"ל פנים מדרבנן אף בלא כסוס; על זה השיב רבא: דברים שאמרתו טעות הן בידך, ואינו מתיר פי אם שקשוני בעלמא, אבל כבוס אסור על-כ"ל פנים מדרבנן. ולפי זה אפי' דהר"ף הביא מיכא וז' לבר, ולא הביא המירא לענין כסוס, דאסור דרבנן: יש אף בלא כסוס, וקנידע דאינו הושה הר"ף להביא החייבים, וכן לא הביא להלך פין עוד רף וקשה, ודלענין אסור דרבנן אין חילוק, וכמו דמשמע מהברי רבא ורב פפא דלא חלקו בזה: וגם, דאי לאו הכי הוי לה לרבא לאוקים מפרקא יודה בקשין ולא לומר 'טעות הן ברירי'. ולכן כתב הרמב"ם גם-כן דאפלו סנדל שהוא קשה, שקשוני סמך ורבנן אסור מדרבנן, וכן הרי"ש והש"ס קמו וכתבו דכבוס אסור, ומשמע דסחם כבוס אפלו בלי שקשוני, וכן לא חילקו בין רף וקשה, והינו כדברינו דרבנן יש אפלו בקשה. ואף דהגמרא בסלקא דעתך הנה סבור דאפלו כסוס מת דקשין לרבנן דאחרים, כדאמר שם מצנא: אי קשין פאחרים, ומשמע דרבנן סמך בקשין אפלו כסוס, הינו לפי הסלקא דעתך ורבא דלית אסורא דרבנן כלל לענין שבת, והנה הושה לנגמרי לענין כבוס דדם חשאת, וממילא היכא דלית בו כבוס מדאורייתא, כגון כבוס בלא כסוס בקשין לרבנן, לית בה אסורא כלל לענין שבת; אבל לפי המסקנא דחוביח לה רב פפא דכבוס בלא כסוס, אף דלא שקה כבוס מדאורייתא, אסור על-כ"ל פנים מדרבנן, הו' אין להלך בין קשין ורבין ולעולם אסור מדרבנן, ונוכל לומר דכל זה נקלל במה שהשיב רבא: דברים שאמרתו לפניכם טעות הן בידך וכיו', שקשי' על פל הסוגיא הנ"ל והגיהי ואי לא דמקמיטנא הוי אמיתא מלתא חרתי, דלפי המסקנא חזר רבא גם ממה דאמר בריש הסוגיא דכבוס בלי כסוס בעזר לית בו אסורא דאורייתא, דלפי מה שחידש לו רב פפא שקשוני אין כבוס לא, יש כבוס אסור דאורייתא גם-כן, וגם על זה אמר דברים שאמרתו לכם טעות הן בקדי, דבכבוס בלבד לש אסור דאורייתא גם-כן, דלא התיר פי אם שקשוני לבר, מה שאין פן בגמרא, דאפלו בשקשוני בעלמא יש אסורא דאורייתא, דשריתו זהו כבוסו, ומה שפיל הרמב"ם דין דכבוס בעזר בקרק כא דמירי בעניני שחיטין, משום שצדקה לכלל גם סנדל שהוא קשה, ובו לית בה אסור כבוס דאורייתא לפי מה שפסק בהלכות טעשה קרבנות, והשכיענו על-כ"ל פנים אסור דרבנן: זה פנה, והאיתו, דאי לאו הכי הוי לו לרבא לתרץ דאיהו איני בקשין. וכדברינו מליש היטב דברי הפל"ב מה שכתב בענין זה, ועין בהשמוד אדם בכלל רבא את ד שולאר עליו כצריך עיון, ולפי דברינו נוחא בפשיטות, ודע, דכל זה לדעת הר"ף והרמב"ם והרא"ש והש"ס, אבל דעת רש"י והר"ן בקרק מטיל דף קמב צ"ב ד"ה נותן משמע, דבקשין אפלו אסור דרבנן ליכא, ומפל מקום למעשה נראה שאין להקל אפלו בקשין, פי כל הראשונים הנ"ל סתמו ליאשר ולא חלקו בזה, ועוד, דדעת השאלות כפרשת מצנע סימן קכ"א אסור כביסה מן התורה בקשין כמו ברבין, כי הוא פוסק פאחרים: * זה על זה, עין לעיל בבאור הלכה שכתבנו דמשמע מדעת הרבה פוסקים דאסור דרבנן יש אף בלא שקשוני, ואפלו לענין אסור דאורייתא דבענין כסוס דהינו שקשוני, וכמה שכתב המחבר 'שמשפשוף זה על זה', ודעתיק זאת מפרוש רש"י בנבחים שפפרש פן הא דכסוס דאיתא שם, נראה לומר דאף אם אינו משפשוף זה על זה רק שחופף היטב במים את מקום ההלכות ומדיחו שקיהא נקי, גם-כן בכלל שקשוי הוא, ותראה, דבגמרא טלשמע שם דבעזר קשה גסרין יש בו כסוס, וכמו שכתב"ר שם לדעת אחרים, ובקשה לא עקר לשקשוף צדו על צדו; ובשאלות פושט מצנע משמע בקדיא דהכסוס הוא בקשה על-ידי שקשוני והדחה היטב כמו שכתבנו, ואין צריך צדו זה על זה דוקא [והנה בספר העמק שאלה הביא הגרסא בתיבת-יד: ושרי לחמפתיהו ושרי למדכניהו, ונראה לי פשוט הפרוש של 'למדכניהו' הינו לטהר אותם על-ידי מים, והוא לשון פרוש כידוע, ומתחלה יפ"ס הגרסא 'אדרף מידך', והוא גם-כן מלשון סדרה], וממילא הוא הדין ברבין לכלי עלמא גם-כן זהו בכלל שקשוני, והנה הרבה מדברינו כמה שכתבנו בענין זה ובמאמר הקודם דיה 'אבל', מצאתי בעזר ה' בספר העמק שאלה, וגם הוא הסכים דלהרבה ראשונים אסור כבוס אף בלי שקשוני: * אסור, עין במשנה ברורה דחייבא נמי איכא, פדמוכח דבחים צ"ד, והנה הרמב"ם פסק בקרק טלקה יא זה לשונו: הסוחט הפגד עד שיוציא את המים שבו הרי זה חבי, שהסחיטה מצרכי כבוס היא וכיו', ואין סחיטה בעצור, והוא הדין בעזר שאין חבינין על סחיטה, עד כאן לשונו. ועין במגיד-משנה דמקורו הוא משבת קכ"ח, ומשמע דהוא מדרש קשית הגמרא דהוא משים אסור כבוס, ועל עוד לא עין שום מקור, וראיתי בהשמוד אדם שסמך על הרמב"ם, פין דסחיטה הוא תולדה דכבוס, וכבוס גלא שיק בעזר, כדמוכח בגמרא הנ"ל, מנא לה להרמב"ם דאין חבינין על סחיטה? ונראה לי דיצא לו להרמב"ם זה ממה דאמרו רבה ורב יוסף פסוגיא הנ"ל: אין סחיטה בשער, והשעם מפני שהוא קשה, והרי כבוס שיק אף בקש העשוי משער, וכדאיתא במשנה ובחיים צ"ג צמוד ב, דאחד הפגד ואחד השק טענין כפוס, ואפלו איתן הסוברין דעזר קשה לאו בר כבוס הוא, אפלו הכי בישק מודו, פדאיתא בקרייתא צ"ד שם ונדודע דשם שק כולל אף דבר העשוי משער השונים והעוים, וכדאיתא בתוספתא שבה כיו ע"א ד"ה וביצה, וברמב"ם פרק א מהלכות כלים הלכה יב, ועל-פירוק משום דשער לא מקרי דבר קשה לרבךי הכל ושינה בו כפוס, ומפל קיום לענין סחיטה אוקרינן דלא שיק בהו, וכפיל בגמרא, ועל-פירוק השעם דסחיטה לא שיק אלא דבבר שהוא רף ביותר, וממילא הוא הדין בעזר הרף, אף דשער בו כבוס אין שיק בו סחיטה, וכן מוכח מהרמב"ם דהו' טעמו, מדקלל למדניהו פדקא סוחטא, וגם בדברי הרמב"ם נוחא מה שאמרה המשנה דבעזר הרף נותנין עליו מים עד שהכלה ולא גזרו משום שאמא יחוט, ועל-פירוק משום דסחיטה לא שיק בלי פסוגיא, ודאמרי דאסור לתן עליו מים, דאמרי שם הגמרא משום דשריתו זהו כבוסו, כול היה לתרץ משום חששא דסחיטה, אלא השאמא אמר דחייבא נמי יש בויה, ובהכי מטיל קשית הנשפוט-אדם שם, עיי' הוצא מדברינו, דשם כבוס שיק מן התורה אף בשער וכעזר, כדמוכח בנבחים הנ"ל, אבל סחיטה לא שיק פתוריהו מדאורייתא לדעת הרמב"ם פי אם מדרבנן, וכן סחם השלחן-ערך לקמן בסימן תקכו סעיף א בביצה דבעזר ליכא סחיטה, אף קשה לי אסוגיא דשבת ג' עמוד ב, דמשמע שם דהיה מתיר לכלי עלמא לחף השערות בשבת בנתר וחול אם לא מטעם חשש השרת השער, ומסתמא הדבר הזה מערב עם מים, ואמאי לא אסרו מטעם כפוס, ועל-פירוק דסבינא לה להגמרא להלך בין שער תלוש לשער מחבר, דבשער מחבר על גוף האדם לא שיק בו שם כביסה, ואם-כן מאי קמקשה הגמרא ברף קבח ותפוק לה משום סחיטה, הא סחיטה משום כבוס הוא לדעת הרמב"ם, וכיון דאין כפוס אין סחיטה? ואולי דהו' גופא מה דמשני הגמרא אין סחיטה בשער, והינו משום דהו' מחבר לגוף האשה; אבל לשון הרמב"ם שהעתיק דין זה ממנו כדמשמע במגיד-משנה, דחק גדול לאוקי דוקא באופן זה, וצריך עיון: * שיש עליו לְכַלּוֹף, הנה משפשא דלשנא קשמע הסוכר פדעה הראשונה המוכא ברמ"א, דבדבר שאין בו לְכַלּוֹף לא אמרינן בה שריתו והו' כבוסו, וכן באור הפגן-אברהם, אולם בספר תוספת-שבת וכן בבאור הגר"א משמע דהמחבר גם-כן סבינא לה לנפשה קדעת היש-אוסרין ודכן מכתב לקמן בסימן שלד סעיף ב' דכתב שם: ודברי קכא שנית נראים, והשעם הוא כמו שכתב בבית-הוסף שם והוא שישת רשכ"ם דסבינא לה

שער הציפורן

(סא) פן מוכח שם בגמרא: (סג) רש"י בשבת הנ"ל, וכלי-שפן מ"דגלים וזוואה: (סד) מנן-אברהם, וכן מוכח מהשלחן-ערך:

הַלְבוּת שַׁבַּת סִימָן שֵׁב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מא]

וְאִינוּ מֵתָר רַק פְּשֻׁשׁוֹף בְּלִבְדוֹ, אֶף בְּקָלִי עֵץ, לְקָלִי עֲלָמָא אֵין בּוֹ שׁוּם חֵזֶשׁ כְּבוֹסִי⁴⁷.

לשפשפם במים. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (ארחות שבת שם ס"ו) שדינם כבגדים העשויים מעור, ואסור לשפשפם אלא רק לרוחצם תחת זרם מים.

ולענין השימוש בכפפות גומי בשעת הדחת הכלים, דעת הגר"צ קרליץ (ארחות שבת פי"ג ס"ו) שאין בכך איסור, שכיון שאין כוונת המשתמש בהן לכבסן, אין פעולה זו נחשבת כמלאכת כיבוס. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' כג) הסתפק בדין זה, וכתב שאשה שיש לה פצעים בידיה יכולה להקל ולהשתמש בכפפות אלו, אך תוהר שלא לנקותן לאחר השימוש על ידי שפשוףן זו בזו.

ולענין שריית עדשות מנע רכות בתמיסה, כתב הגר"ש אלישיב (ארחות שבת בירורי הלכה סי' ה) שכיון שהן בולעות מים יותר מהעור, יש להסתפק אם דינן כעור או כבגד, ולפיכך אסור להשרותן בתמיסה המנקה אותן, או לנקותן על ידי שפשוף. שכן אופני כיבוס אלו אסורים אף בעור וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק לט) לענין שריית עור בחומר מנקה. אולם אם העדשות נקיות לגמרי, כגון שניקו אותן בערב שבת, מותר להשרותן בחומר שאינו מנקה אותן אלא רק שומר על לחותן, שכיון שספק אם דינן כבגד, ויתכן שאף בבגד אין איסור כיבוס כשהוא נקי לגמרי [ראה מה שכתבנו להלן (ס"ק מח)], אפשר לסמוך על דעת הכוברים שבבגד נקי אין אימרים שרייתו זהו כיבוס. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' נה), ובארחות שבת שם, וכן דעת הגר"צ קרליץ (חוט שני ח"ב פל"ג ס"ק א).

ולרוחץ נייר, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' ע) שלא שייך בו כיבוס, שכן אין הוא מתלבן במים אלא מתקלקל, וכן דעת הגר"צ קרליץ (חוט שני שם).

וניקוי גוף האדם, כתב השבלי הלקט (סי' קי) שאין בו משום איסור מלבן. מאידך, בספר טל אורות (סוף מלאכת מלבן) כתב שמדברי המרדכי (שבת סי' שג) והשלטי הגיבורים שם (אות א) נראה שאיסור מלבן נהג אף בניקוי גוף האדם או בעלי חיים. ולמעשה, כתב בשו"ת אגרות משה (שם ח"א סי' קלג) שבניקוי הגוף אין משום מלבן, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' קד), וכן דעת הגר"צ קרליץ (חוט שני שם). [ויש לעיין מדברי הביה"ל ד"ה אסור].

47) ובגדים שאינם ארוגים, העשויים מניילון או מהומר סינטטי אחר, כגון סדין או מפת נילון, כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סי' עו) שמעיקר הדין אין בהם כיבוס. הואיל ואין הנזילים נבלעים בהם, אולם כיון שאין דין זה מפורש בקדמונים [שכן חומרים אלו לא היו בדורות שלפנינו], מן הראוי להחמיר ולהגות בהם כדין עורות. ודעת הגר"ש אויערבך (ש"ש"כ פט"ו הע' כד), שמספק יש להחמיר ולהגות בבגדים אלו כעורות, לפי שספק דאורייתא הוא. וכן דעת הגר"ש אלישיב (ארחות שבת ח"א פי"ג הע' ו), והגר"צ קרליץ (חוט שני ח"ב פל"ג ס"ק א).

מאידך, בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' לו) צידד שדינם של בגדים אלו חומר משל עורות, שכיון שעשויים הם מחומרים סינטטיים, אין להכלוק חו"ד לתוכם בשם שחודר הוא לעורות, והרי הם מתנקים אף על ידי שרייה במים, ונשאר בצ"ע. אכן, במקום אחר כתב (ארחות שבת בירורי הלכה סי' ה) שנראה יותר שאין בבגדים אלו כיבוס כלל. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פכ"ד תשובה ו) שבגד העשוי מניילון הרי הוא בכלי עץ, ואין בו דין כיבוס כלל.

ובגדים הארוגים מחוטי ניילון, כתב הגר"ש אויערבך (שולחן שלמה בשולי הנליין הע' יט) שכיון שהמים חודרים בין נקבי האריגה, דינם כשאר בגדים, ושרייתם זהו כיבוסם. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (שם) ובשו"ת אור לציון (שם). וכן דעת הגר"צ קרליץ (חוט שני שם).

ומוציא או פיטמה של בקבוק העשויים מגומי, שנפל על הקרקע ונתלכלכו, כתב הגר"ש אויערבך (מאור השבת ח"א מכתב ג אות ב), וראה ארחות שבת ח"א פי"ג ס"ו) שמותר לרוחצם ולשפשפם, שכן אין כוונת הרוחץ לכבסם מהלכלוך הבלוע בהם, אלא רק לשוטפם מהלכלוך המונח על גביהם. וכן דעת הגר"צ קרליץ (ארחות שבת שם), אולם מטעם אחר, שכיון שמוציא ופיטמה דומים לכלי, ואף אינם בולעים מים, לא נהג בהם כיבוס, ואין דינם כמפה או סדין ניילון שיש להם צורת ידיעה ואסור

הַלְבוּת שֶׁתְּ סִימָן יֵשֵׁב

ביאורים ומוספים

שבכל אופן צריך להטיל רביעית מים כדי לבטל את מי הרגלים, כתב בביה"ל שם (סי' ד"ה רביעית) שכל זה אינו אלא כשהטיל את מי הרגלים במקום אחד, אבל אם הטיל מקצתם במקום אחד ומקצתם במקום אחר, אין צריך רביעית מים כדי לבטלם, אלא די ליתן מים בשיעור הגדול משיעור מי הרגלים.

ואם מי הרגלים בלועים בקרקע או בבגד, כתב לעיל (סי' פב ס"ק ד) שלכל הדעות די אם יתן עליהם מעט מן המעט מים, ולכן לגבי בגד שהטיל בו התינוק מי רגלים, די במה שתקנח בו האם את ידיה כדי לבטלם.

[ביה"ל ד"ה ולא]

ד"ש להמיר אסור הפקן בשבילי(51).

51 אמנם במשנ"ב לקמן (סי' שכח ס"ק נז) כתב, שהעיקר בדעת הסוברים שלא הותר לעבור על איסור דרבנן לצורך חולה שאין בו סכנה אלא על ידי שינוי, וכפי שפסק השו"ע שם (סי"ז).

עוד הקשה הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק יט אות ג) ממה שכתב המשנ"ב לעיל (סי' רעה ס"ק ג) שאסור לכבות נר בשביל חולה שאין בו סכנה שיוכל לישון, אף שבאופן זה נחשב הכיבוי כמלאכה שאינה צריכה לגופה, ומבואר שאין להתיר איסור דרבנן בשביל חולה שאין בו סכנה, ותיירץ, שכיון שאין המכניס את החיחול מתכוין לכבסו, ואין זה אלא פסיק רישא שיתכבס, יש להקל דבר [נראה ששי"ב פליג הע"ט].

[משנ"ב ס"ק מח]

אָפְלוּ פְּבַגְד שְׂאֵץ עֲלָיו לְכַלּוֹף⁽⁴⁸⁾ וכו', וְיֵשׁ לְחַשׁ לְרַעָה זֶה לְהַחֲמִיר בְּשֵׁל תוֹרָה⁽⁴⁹⁾.

48 ואף אם הבגד נקי לגמרי ואינו צריך שום כיבוס, כתב השו"ע הרב (סכ"א) שאסור לשרותו במים לדעה זו, ובשרית אבני נזר (אוי"ח סי' קנט אות י) תמה על דבריו מדוע יש בזה משום מלבן, הרי השרייה לא הועילה לבגד כלום, ונמצא שלא היתה כאן מלאכה כלל וכן תמה הגר"ש אלישיב בקובץ תשובות ח"א סי' כו, ובמכתב בספר ארחות שבת בירורי הלכה סי' ה', ולפיכך כתב (שם) שאם הבגד נקי לגמרי לא שייך בו ליבון כלל, וכן כתב הצמח צדק (בפי' המשניות שבת פכ"א מ"ב).

49 אכן בעת הצורך, כתב בביה"ל לקמן (סי' שכ ס"ח ד"ה טוב) שאפשר לסמוך על דעת רוב הפוסקים שאין אומרים בבגד נקי שרייתו זהו כיבוסו [נראה לקמן (סי' שיט ס"ק נט) ושע"צ שם (סי' נב)].

[משנ"ב ס"ק נח]

וְעֵין לְעֵיל בְּסִימָן עַו בְּמִשְׁנֵה בְּרוּךְ סְעִיף־קָטָן⁽⁵⁰⁾.

50 שם כתב בשם החכם צבי (סי' קב), שאף שברוך כלל צריך לתת רביעית מים לתוך מי רגלים כדי שיהא מותר לומר רבר שבקדושה, מימם אם מי הרגלים פחותים מרביעית, די אם יתן מים בשיעור הגדול משיעור מי הרגלים, ואף לדעת הסוברים

הלכות שבת סימן שב

באר הגולה פט

צ מצדיו פקדו סו
דשעת קשב מרמז
ושבליהלקט בשם
כפר נדאים

הנה ויבגד * שאין עליו לכוף, מטר (מו) להת עליו מים מועטים (מו) ולא מרבים, שמה יסח' (כ"י בשם סמ"ג וסמ"ק וסמ"ת והרא"ש פ"ק דיוסא), (מח) ויש אוסרים בכל ענין (כ"י בשם הטור סימן שלד וסימן שיט ותוספתא פ"ק כל כתבי והנה"ח פ"ק כב): * הרוחץ ידיו, (מט) טוב (ג) לנגבם בכח זה כוז וילהסיר מהם המים פפי וכלתו קדם שישקנחם במפה: הגה ויש שכתבו דאין לחש לזה, * ולא אמרינן שרית בגד זהו כפוסו כפי האי גונא, דאין זה רק (גא) דרך (יג) לכוף, וכן נהגין (טור ובי"א וכו'). ולכן מטר (ד) (כ) לנגב ידיו בכגד שהטיל בו תינוק (מו) (ג) מי רגלים (מו) [*] (נד) כדי לכשלים, שאין זה רק דרך לכוף בעלמא (ט"ו), אכל אסור לתן (י) (נה) מים ממש על

באר היטב

(יג) לכוף, ומ"מ נ"ל דבכר שמתקד על מימיו אסור שמה יבוא לדי סחיטה, וכמ"ש סי' ש"א ס"ג וסעיף מו: (ד) לנגב, וטוב שלא לקח ידו בחיך בשבת אם לא על פר, סי' סימן רסו. הרוחץ ידו במים לא ישם הכגד בפנים, סי' סימן רסד: (טו) מי רגלים, אכל קשיש צואה עליו אסור להעבירו בנגוב הידים וכמ"ש ס"ט, מ"א: (כו) כדי לכשלים, עמ"ש המ"א וצ' פהשכת חכם כפי סימן קב: (י) מים ממש, ואפלו לטל ידיו והפסיד גרף של רצי דמי, וה"מ כתב שם לענין תחת כוס, וא"ל דהתם הוא מסלקו מ"ש, ומ"מ אין זה תקין להם, וצ"ו בשו"ת ח"צ שכתב להוכיח מהו דהכתבו מטר לנגב

שערי תשובה

לכבוד שבת, אכל אם אין זרזן לעבר שם לא: [*] כדי לכשלים. עין מהר"ק"ש שיש מתירין שאשה תרחץ ידיו על מ"ד של תינוק להצרכים שיוכלו להתפלל, ונ"ל ששוב לעשות פן ע"י אינו הדין, לחש לדברי האוסרים, ע"ש, והביאו רמ"י, והביא פ"ב ג"כ בשם הב"י שאפלו לטל ידיו עליהם אסור שזהו כפוסן, ועין בא"י שכתב להפסיד פ"ח, וזה נראה על הגדר, אכל מ"ד ששל הארץ ביהגים החר לשפש מים לכתחלה, ואין זה דוקא למ"ש המ"א סימן שכנ שאסור לכשלים אסור בשבת ירו"ש משרם בתקון, דהתם מתקן החר משא"כ פ"א אינו מתקן דכ"י, אלא שעי"ו הרי כפין שם מ"ד דהתם ממש ע"י התנתה משא"כ כאן, דכאן ג"כ ע"י נתינת המים כפ"א דלימא נתינו וכהוסיף מ"ש, ומ"מ אין זה תקין להם, וצ"ו בשו"ת ח"צ שכתב להוכיח מהו דהכתבו מטר לנגב

משנה ברורה

זהו כפוסו, והיו בכלל מלפן וחיב, מה שאין בן מנעל, אף דש"ף בו כפוס, מכל מקום שריתן אין זה כפוסן, אלא אם כן ממש, וכו"ל: (מו) להת עליו מים, דשריה לא הוי כפוס אלא כשיש עליו לכוף, ומכל מקום אסור במרבים משום חשש דשמה יסח' ודע, דאם מכון בגתית המים לכבסו, אפלו במים מועטים אסור [בן מוכח בהד"א בספר התרומה וכן משמע בס"פ בסמ"ג, אחר"כ מציאתי שכן כתב באליה רבה בסימן שא סעיף קטן עו]: (מז) ולא מרבים, ואם הוא (מז) דרך שאין מקפיד על מימיו ומיחו כמה [מן עם המים, לא נזרין שמה יסח' בנה, כמו שכתבו סימן שא סעיף מו: (מח) ויש אוסרין, סביבא להו דמה דאמרינן שריתן זהו כפוסן הוא אפלו בכגד שאין עליו לכוף⁴⁸], ולכן אפלו במועטים אסור משום כפוס: (סא) ומכל מקום אם נתינת מים על הכגד הוא דרך לכוף, שרי, כמו שכתב בסעיף י' בהג"ה, (סו) ויש לחש לדעה זו להחמיר בשל תורה: י (מט) טוב וכו', אכל מדינא (סו) שרי לשתי דעות הנ"ל בהג"ה לקנח במפה, וכמו שכתב בהג"ה: (ג) לנגבם בכח, הוא כדי לצאת גם דעת היש מחמירין שכתבנו למעלה בסוף סעיף קטן לט, דכבידא להו דבכל גווי אמרינן שריתו זו היא כפוסו אף שהוא דרך לכוף, אלא דאם הוא מעט מים, סוברין דאין בנה משום חשש כפוס, (סח) אף משום דאין אנו בקיאיין איתא מקרי מעט, לקף פתב דמנהג פשר שנגב ידיו בכח: (נא) דרך לכוף, שריתו מלכלכות ומטנף בהם את המפה, ודוקא במפה וכיצא בהן שאין דרך להקפיד על המים הטפוחים, אכל לנגב בכגד שדנף להקפיד כחל על מימיו הקלועים בו אסור, מטעם

באר הגולה

דאפלו בכר שאין בו לכוף אמרינן שריתו זהו כפוסו, והא דכתב לקמה בסעיף י' טוב לנגבו, ומשמע דמדינא אין צריך, הינו משום דהוא דרך לכוף, דאפלו דעת היש אוסרין מודה להקל בזה, והא דנקט יש עליו לכוף, לשנא דמתניתין נקט ומשום סיפא דתקנתו. והנה לדינא, עין בבאר הגו"א שכתב דהנכון קדשה ראשונה אם אינו מתפנן לכביסה, ובאליה רבה משמע גם כן שדעת רב ראשונים בהדעה הראשונה, ומכל מקום כיון שיש כמה ראשונים שמתירין בזה, וכן הוא דעת הטור בסימן שיט ובסימן שלד לפי מה שפירש ה"ה יוסף, בנדא יש לחש ולהחמיר באסור תורה, וכן משמע באליה דה"ה יוסף ודא אחרונים: * שאין, אכל קשיש עליו לכוף, אפלו דרך לכוף כגון לנגב ידים שם אסור לדעה זו, כיון שיש עליו לכוף מכבר, פן כתב הפרי מגדים וכן משמע בעלת המיד, ומכל מקום לענין דעתי לא ברורא דבר כל"כ, ויש לומר דדרך לכוף לכלי צלמא שרי, וע"ז: * דלא אמרינן וכו', ואפלו אם היה איתא לכוף על המטפחת שרי, הואיל והנגוב דרך לכוף הוא (פמ"ג), והנה לענין חציצת הינוק פ"ד טוב במים חמין, שפ"ח דרך הוא להציע מתקמי המטפחת (מהו"ד לע"י⁴¹) כגדשה שרוסצין אותה כה, שאי אפשר לרחץ תינוק קטן בלא זה, וכיו"ט טוב הלא יש בנה אסור כפוס, דשונה אותה במים, אף אי אפשר לרחץ בלא זה, יש להחיר באין שתינוק טריונדלע"ן נקיים מכפסים, דלדעה הראשונה אין פה משום כפוס, ואף לדעת היש אוסרין אף בנקיים, אפשר דדרך לכוף הוא, ואף אם נימא דאין זה דרך לכוף, מכל מקום כיון דנקיים הם בנדאי אינו רוצה ללל כפוסן וכל כנתו רק כדי להציע תחת התנוק, והוי כפוס מלאכה שאינה צריכה לגוסה דאינו אסור לכמה פוסקים אלא מדרבנן, וחיוב זה הוי בחולה שאין בו סכנה אם היא גיל ברחיצה, ויש להחיר אסור דרבנן בשביל⁴⁵, ומטעם זה אין לאסר משום שמה יסח'ט, כיון דדנינן לה פתולה, ובכלבד שייגד שלא יסח'ט, והפרי מגדים רצה להחיר בשעת הדחק אף במלכלכים

שמה יבוא לידי סחיטה, וכמו שכתבו סימן שא סעיף מו, פן כתב המגן אברהם, וע"ז בפרי מגדים שיהכריע דדוקא במים מרבים, אכל במים מועטים, כמו שמצוי על ידו ספוג הנדים, לא תשינין להסחיטה כלל, וכן פסקו האליה רבה ותוספתא שבת להקל בספוג הנדים, עין שם טעמיהו. אכל אם נשפף מים על השלחן וכיוצא בו, לכלי צלמא אסור לקנחו בכגד שמקפיד עליו אם הוא מים מרבים, שמה יבוא לידי סחיטה: (גב) לנגב ידיו, שוטל ידיו. שוטל ידיו במים ומנגבם בהכגד: (גג) מי רגלים, אכל קשיש עליו צואה (מט) אסור להעבירו אפלו על ידיו נגוב הידים, דאף על פ"י שהוא דרך לכוף, מכל מקום כפוס הוא, דהכגד הנה מלכלך יותר מקדם ועתה מעבירו, מה שאין פן מירגלים אין מאיס כל"כ, וגם שם אין מתירין אלא משום דכתבו רק כדי לכשלים ולא לכבס וללבוש הכגד: (גד) כדי לכשלים, ותוכל להתפלל ויחברו; וכן משמע בטור: (סו) עין בבאר הגולה בשם אליה יוסף: (סז) מגן אברהם: (סח) פן כתב בספר נדאים הנ"ל: קטן ע"ז: (נה) מים ממש, ואפלו לטל ידיו עליהם אף דנעשים שוקכים, מכל מקום כיון שאין בהם לכוף חזו לכפוס; ואף דאין

שער העירון

(סד) מגן אברהם ושי"א: (סה) מגן אברהם, וכן משמע בטור: (סו) עין בבאר הגולה בשם אליה יוסף: (סז) מגן אברהם: (סח) פן כתב בספר נדאים הנ"ל: (טט) מגן אברהם ותוספתא שבת ושי"א, דלא כאלה רבה:

תרגום: 1 חתולים.

